

DOMOLJUB

Iz naja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Slisti in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in in-sorati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 36.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1915.

Leto XXVIII.

Iz uradnih podatkov.

Dunajska vlada je izdala te dni obširno knjigo, ki v nji popisuje, kaj je izrednega naredila od začetka vojske do dne 30. junija, da bi polajšala vojno breme in pomagala skupnemu državnemu namenu. V našem listu smo reči, ki so važne, našim bralcem sproti priobčevali; nekaj podatkov iz omenjene knjige dostavljamo:

1. **Podpora.** Kakor je znano, določuje podpore na podlagi prijav, ki jih pošilja županstvo, okrajna komisija, ki v nji sedi po en zastopnik politične oblasti (okrajni glavar ali komisar), finančnega urada (davkarije) in deželnega odbora. Proti skleptom te komisije ni ugovora; mogoča je samo ponovna prošnja. Nič ni čudnega, da se ni povsod delalo enakomerno; umljivo je pa tudi, da domače, ki imajo moža ali sina v vojski, boli, če vidijo, da v ravno takih razmerah v kakem drugem okraju vlečejo podporo, sami pa ne. Zlasti glede na kmečke posestnike je mera po raznih okrajih različna. Če se n. pr. kje drže načela, da posestniku, ki ima nekaj živine, ne gre podpora, češ saj lahko živino proda in tako preživi svoje domače, se nam to zdi napačno. Kmetu je živina to, kar rokodelcu orodje; brez nje sploh kmetovati ne more. Obenem pa mora biti skrb gosposke, da se ravno zdaj, ko se klavne živine toliko potrebuje, ohrani po hlevih sploh, kar se da. Saj naravnost vlada zabranja prodajo telet, ki so za plemo sposobna in omejuje s strogiimi določili prsto trgovanje z živino po hlevih.

Takih in podobnih meril, ali naj se da podpora ali ne, je še več in kjer so bolj strogi, se manj dobi; in ljudje, ki to vidijo, si neenakosti ne morejo razlagati. Postava je pač za vse dežele in okraje enako veljavna. Številke, ki nam jih glede na podpore objavlja imenovana vladna knjiga, so zelo zanimive:

Do konca meseca junija se je izdalo za našo državno polovico brez Galicije in Bukovine 512,907.095 kron. Kranjska dežela je prejela 10,136.606, ki je po številu prebivalcev okroglo štirideseti del države (brez Galicije in Bukovine). Ko bi se bil tudi podpore razdelil štirideseti del, bi morala Kranjska prejeti 12,822.677 K, torej okroglo 2,700.000 več. Povprek dobe na mesec:

Dolenja Avstrija	10,450.000
Gorenja Avstrija	1,350.000
Solnograška	420.000
Štajerska	2,400.000
Koroška	840.000
Primorska	3,500.000
Kranjska	1,160.000
Tirolska	2,300.000
Češka	22,350.000
Moravska	7,200.000
Šlezija	2,200.000
Dalmacija	2,500.000

Umljivo je, da dežele, ki imajo mnogo tovarov in delavstva, izkazujejo večje številke; toda prezreti pa ne smemo, da so dežele malega in srednjega kmeta sorazmerno skromno deležne podpore. Številke Kranjske, Koroške in Štajerske to jasno izpričujejo. Prepričani smo, da bodo uradne številke mnogo pripomogle, da se bo pri posamnih komisijah, ki so morda dozdej v svoji vestnosti bolj trdo razsojale, odslej marsikaj pre naredilo.

2. **Kužne bolezni.** Številke, ki jih izkazuje uradna knjiga, gredo po tednih do 3. julija letošnjega leta. To le nam povedo: V tem času je obolelo ljudi

na koleri	5.584
na griži	39.497
na vročnici	36.490
na kozah	6.861
na pegast. legarju	10.769

Skupaj 99.201

Iz tega vidimo, kolikega pomena je cepljenje koz. Ko bi se ne bilo toliko cepilo, bi bila številka na kozah bolnih neprimerno večji. Obenem nas pa uči imenovani izkaz, da so nekateri meseci posebno nevarni. Kolerica se najbolj razširja od junija do nobembra; ostale mesece je število za kolerico obbolelih neznanostno. Griža divja najhujše meseca septembra in oktobra; jasna je zveza te bolezni z uživanjem premalo dozorelega sadja. Vročinska bolezen tudi pozimi ne miruje. Demala enake številke bolezni izkazuje december, marec in julij. Kozice se razširjajo najbolj v toplim času junija, julija in avgusta. Pegasti legar pa tudi nima posebnega časa. Januar in julij sta v izkazu enako močna.

Največ jih je obolelo na griži. Za njo sta pa, kakor smo rekli, september in oktober najnevarnejša. Učimo se iz tega in skrbimo, da se bomo vsi, zlasti pa otroci, držali, kar nam priporočajo zdravniki glede na sadje. Še nekaj! Galicija in Bukovina, kjer je divjala vojska, sta imeli največ kužnih bolezni. Mi smo bojišču najbližji sosedje. Zato nam je treba izredne previdnosti. Snage ne more biti nikoli preveč. Zraven pa pazimo, kaj bomo pili. Z nesnažno vodo se najlozje človek okuži.

Splošno smemo reči, da se je država glede na skrb za zdravje dobro izkazala. Zdravniška veđa je močno napredovala; samo ubogati je treba, da se znatno zmanjša, ali celo popolnoma odstrani kužna nevarnost. Ne prezirimo še ene! Ko se, kar nam Bog kmalu dai, vojska konča, ne bo nevarnost za kužne bolezni minila. Ravno ob tistem času, ko se bodo mobilizirane čete vračale domov, bo treba na vse strani izredne pazljivosti. Dozdej se je z malimi izjemami doseglo, da se kužne bolezni med vojaki niso razširile med drugo prebivalstvo. Bog dai, da bi se to tudi ob koncu vojske uspešno zabranilo.

Za po vojski.

Veliko naukov nam bo dala ta vojska. Nekateri tudi trde, a dobre.

Kako gre zdaj tudi gospodi v slast črni kruh! Prej so morale biti žemljice, beli kruh iz najfinejše moke, zdaj je dober črni kruh, da bi le bil iz zdrave moke! Prej nobenega posta, zdaj je vlada sama ukazala dvakrat na teden mesopust. Prej najdražji turški »kofe«, zdaj je dobra želodova kava. Tudi na kmete je bilo zašlo mnogo gosposštine. Kako se je nekdanj preprosto živelo! Beli kruh je bil, če je bil, za semenj in največje praznike; meso je prišlo malokdaj na mizo; na pustni večer, o semnju in morda še tuintam, pa ob nedeljah kaj prekajenega. Kave sploh niso poznali; namesto kave je bil sok, mleko ali kaj takega. Črni kruh, ajdovi žganci, mleko, krompir, zelje, repa in fižol, to je bila tedaj hrana tudi po najboljših kmečkih hišah, in ljudje so bili zdravi in zadovoljni. A prišla je pa tista gosposčina s svojimi razvadami, z belim kruhom in mesom, kavo in čajem in rumom. Seveda ne povsod, a vendar tuintam. Šele vojska nas je zopet spomnila na stare čase.

Bog ne daj, da bi si pri vojski želeli takih razmer, v kakršnih smo sedaj. Sedaj je res črn kruh, a mnogokrat iz pokvarjene moke, tuintam pa še sploh moke za noben kruh ni. Po mestih že tudi ni več mleka za otroke. Kar hočemo reči je to: Da bi naš vendar vojska naučila zopet preprostega, zmernega in treznega življenja! Sedaj v vojski smo spoznali, da človek marsikaj lahko pogreši, ne da bi bil zato slabši. Čelo bolje se počuti, ko ni tega in onega. In glejte, prav to tudi uči današnja znanost!

Znanost je dooznala, da je bilo nekdanje preprosto in naravno življenje mnogo bolj zdravo, kakor je dandanašnje s svojimi navideznimi dobrotami.

Zdravniki so preiskavali, odkod je dandanes toliko boleznj, ko je vendar skrb za zdravje toliko večja. Odkod tako pogostna malokrvnost, oslabele, tudi jetika, potem slabotna rast, slabi zobje. In našli so, da je tega veliko kriva naša prehrana. Pri tem mislijo predvsem na mesta, a ni brez pomena tudi za kmete. Je se vse preveč mesa, a premalo močnatih jedij, sočivja in sadja. Potem pa — in to posebno povdarjamo — preveč belega, a premalo črnega kruha. Najfinejša moka je namreč v resnici najslabša. Ne da bi ne bila okusna in tudi redilna, ampak mletev na bel kamen ji vzame mnogo snovi, ki jih človeško telo za zdravje potrebuje. Kaj je Knaipov kruh, ki je tako priporočen za moč? Kruh iz pšenične moke z otrobi vred. Žito ima v sebi razne snovi, ki so potrebne za dobro kri, za kosti, za zdrave zobe, a teh snovi je proti sredini zrna vedno manj, v sredi, odkoder je največ bela moka, jih pa sploh nič več ni. Blizu tako je tudi z drugimi žiti, s sočivjem in drugimi pridelki. Če je ječmen preveč oluščen (svetli drobnji ječmenček), izgubi prav tiste snovi, ki so tako krepilne. Tako je tudi fižol ali grah za moč slabši, če se samo sok precedi, ali krompir, če se olup, preden se dene kuhati, ali olupljeno sadje. Čim bolj naravno,

tem bolj zdravo. Ko smo se navadili dobre jedi slabšati, smo pa privzeli še od drugod slabe. Tako smo se vse preveč pomehkužili in vse preveč hlepamo po »gosposkih« jedeh. Zato pa tudi gubimo moč in zdravje in se daleč več ne moremo meriti z našimi očaki, ki niso poznali teh dobrot, a so zato bili močni in zdravi. Kakšni so kmečki otroci ob črnem kruhu in mleku! Rdeči in krepki z zdravimi kostmi in zobmi. Sedaj pa tisti »kofe« že otrokom uničuje živce in kvari kri. Zato so pa bledečni slabici brez krvi in moči in brez obrambe zoper boleznj. Nekateri stari so pa še tako neumni, da že otrokom dajejo tudi čaj z rumom. To se pravi otroka naravnost zastrupljati!

Da, da, posebno to naj bi bilo po vojski drugače. Pri nas se je sploh preveč pilo. Zlasti tisto nesrečno žganje je tako zašlo med ljudi, da se je kar bati za rod. Neki Robert Miller je zadnjič napisal knjigo o Avstriji. V tej knjigi razklada, kako naj bi bilo v prihodnje v Avstriji. Avstrija, pravi, se mora bolj zavzeti za Slovane, zakaj v teh je še polno neizrabljene telesne in duševne moči, tako da jih je le veselje pogledati. Velika škoda bi bila, ko bi jih Avstrija zanemarjala in bi jim ne dajala tiste svobode in nege, da bi mogli razviti svoje moči v čast sebi in v slavo Avstriji. Ko pa Miller tako odkrito hvali Slovane, Poljake in Čeha in Hrvatce, a tudi Rusine in Slovake, gre mimo Slovencev rekoč: treba je pa izvzeti Slovence, ki jih je špilit že čisto izkvaril. Ali ni silno žalostno, da more tujec tako pisati o nas? In tako pisati ne bi mogel, ko bi ne bilo na tem vsaj nekoliko resnice. Resnica je, da se popije pri nas neizmerno preveč žganja, in tudi to, da se posledice že poznajo. So kraji na Gorenjskem, ki so nekdanj pošiljali v šole prebrihtne glavice, sedaj pa že težko učitelji, da otroci niso več tisti, pri nekaterih da se opazuje neka duševna topost ali celo bebost. Že mogoče, saj so ravno to žalostne posledice, ki jih ima žganje pri staršev za otroke. Če pa otroci sami že dobivajo vino ali rum, potem je pa še manj čuda, ako se kažejo take posledice. Bog nas varuj, kaj bo z nami, ko nas je tako malo, če napravimo še narodno zdravje in moč!

Zato nazaj k zmernemu in treznemu življenju! Nazaj k naravni preprostosti nekdanjih časov! Kolo časa se kajpada ne da zavrteti nazaj, zato ne mislimo, da bi moralo vse biti, kakor je bilo. Pozdravljamo vsak napredek, če je le res napredek. A pijančevanje ni bilo napredek, in pomehkuženost tudi ni bila napredek.

Treznost in zmernost bosta dali našemu narodu telesno in duševno krepost: otrokom zdrava lica, mladeničem pošteno in veselo srce, možem zavedno moštvo, narodu moč in rast.

Vojska je prinesla sila trpljenja in naložila sila premagovanja. Malo tega premagovanja tudi po vojski — in čakali bomo nov, trezen in zmern, zato pa zdrav in srečen rod!

Na Nemškem se je začelo veliko gibanje, da bi iztrobili vse, kar se je zaneslo med nemško ljudstvo gnilega in slabega, v ljudskih šegah, v noši, v vsem mišljenju in življenju. Tako so prepričani, da same

zmage na bojiščih ne bi donesle lepše prahodnosti, če ne bi premagali tudi notranjih sovražnikov! Če Nemci čutijo to, kaj ne bi čutili mi Slovenci, ki nas je v primeri z Nemci komaj peščica! Zato pa na delo za naše prerojenje, za zmernost, za treznost, za naravno preprostost, za tisto lep, domače življenje, polno zdravja, polno vedrosti in veselja, ki je združeno z zmernostjo in treznostjo!

Pregled po svetu.

Izjava Pašica o srbski armadi. Srbski ministrski predsednik Pašić se je izrazil nasproti uredniku italijanskega lista »Corriere della Sera« glede srbske ofenzive tako-le: »Srbska armada ob izbruhu italijanske vojske ni morla začeti z vojsko, ker se je morala preustrojiti, urediti in ker je morala izpolniti zdravstveni in vojni material. Svoj čas pa začne z ofenzivo; toda to je stvar glavnega stanja. — Urednik se je namreč pritoževal, ker Srbija ob začetku laške vojske ni začela z ofenzivo proti Avstriji in je v sled tega Avstrija lahko poslala svoje fete s srbske meje proti Italiji.

Padeč Bresta-Litovskega najhujši udarec. Vojaški strokovnjaki priznavajo, da je padeč Bresta-Litovskega brez primere hujši udarec za Ruso, kakor pa padeč Varšave. V sled padeč Bresta-Litovskega je namreč ruska armada razcepjena in nima nobenega pravega opirališča; zato je vsaka velikopotezna ruska ofenziva skoraj nemogoča.

Bolgarija je odklonila dosedanje srbske ponudbe kot nezadostne. — Pogajanja med Romunijo in Bolgarijo so pa zelo napredovala in obetajo zadovoljiv uspeh. Zadnji čas je začelo (menda zaradi tega) srbsko časopisje na vso moč hujskati proti Bolgariji. Srbsko vojaško glasilo sili na vojko z Bolgarijo.

Nemčija je ugodila Ameriki glede na podmorsko vojsko ter se je pridružila nazorom ameriške vlade glede napadov podmorskih čolnov na trgovske ladje. Osebnih parnikov se morajo dovolj opozoriti in posvariti, predno jih torpedirajo ali obstreljujejo.

Srbija je baje poklicala pod orožje moške do 50 leta.

Turško-bolgarski sporazum je sklenjen, ne pa še podpisan, ker bolgarski pogajanja z drugimi Balkanci še niso pretrgana. Zastopniki četverospornuma se na vso moč prizadevajo, da l. Bolgarija pogodbe s Turčijo ne podpisala; poslaniški entente trdijo, da bi Bolgarija s tem kršila nevtralnost.

Romunija. 31. avgusta se je vsi važen ministrski svet pod predsedstvom ministrskega predsednika Bratianu Udeležili so se ga vsi ministri. Obravnavali se je o težkočah, ki jih povzročajo izvoz romunskega žita in dogodki zunanji politiki. Nato je poročal zun-

nji minister o izrednih ponudbah ruskega posebnega poslanika in o odgovoru na ponudbe.

Svetovna vojska.

Zopet nov zob izbit: Padla je trdnjava Luck. — Ruske izgube meseca avgusta. — Mesto Brody osvobojeno. — Proti Pinskemu močvirju. — Dnjestrška črta ruske brambe ne drži več. — Beg v notranjost. — Trdnjavo Grodno Rusi izgubili. — Veliki boji na celi črti severno Černovic do reke Ikve na Ruskem. — Večkratni ruski protinapadi. — Italijani šo se 4. sept. zopet opekli pri griču sv. Martina ob doberdovski planoti. Artiljerijski napadi v Tirolah. — Velikanske izgube sovražnikov ob Dardanelah.

Eno vprašanje se sedaj največkrat ponavlja in sliši: Kdaj bo pa Rusija odnehala? Na to vprašanje z gotovostjo samo toliko lahko rečemo: Rusija bo odnehala takrat, ko bo morala, to je takrat, ko bo spoznala, da je vse napenjanje brez upanja. Sedaj gre za vse.

Naši sovražniki so hoteli Avstrijo pristržiti in razdeliti, kakor čevljar ustrojeno kožo. Vsak je hotel imeti dobršen kos. Še naš bivši prijatelj je hotel pošteno ugrizniti. Mislil si je: Ti-le lepi kraji doli ob našem obmorskem jugu bi mi pa ne škodovali. Framasoni so ga tako zaslepili, da ga kar nič ni bilo sram, ko se je čez noč prelevil in ko je stegnil svojo roparsko roko čes: To-le bo pa moje.

Zdaj je pa že malo drugače. Ruski orjak je tako pritisnjen, da komaj sope. In sedaj je treba napraviti zapahe, da ne bo nazaj silil, ko je odgnan od naših vrat. Ali bodo zapahi iz poljskega, kurskega, litavskega ali iz ukrajinskega lesa — kdo ve?

Rusija izgublja igro. Ta mogočna država ni več to, kar je bila pred letom, ko je razpolagala z nešteto armado, z neskončnimi zalogami, ko je bila opremljena z zakladi denarja in municije. Zajemala je iz polnega, pa tudi razsipala na debelo. Danes se je vse zasukalo. Rusija je izgubila 1 milijon 800 tisoč ujetnikov; padlih, ranjenih, bolnih in za boj nesposobnih je pa morda trikrat toliko. Izgubila je poleg tega 11.000 topov — opremo milijonske vojske. Ta kratka slika kaže, da se ruska odporna sila z vso resnostjo bliža koncu.

RUSKO BOJIŠČE.

Veliki napad zavezniških čet se nadaljuje na celi fronti od Rige doli do vzhodne Galicije. Najsevernejši del zavezniških armad je zapleten v boje okoli mesta Friedrichstadta. Tu so priborile prehod čez reko Dvino. Ruske sile so povsod še dokaj žilave.

Drugi del zavezniških čet je prodril že koncem avgusta do trdnjave Grodno.

V vzhodni Galiciji se Rusi branijo z največjo trdovratnostjo. Vidi se, da so dobili povelje, da morajo na vsak način vztrajati. Skušali so zadržati armado hrvatskega generala Puhalla, da ne bi mogel prodirati proti trdnjavi Luck, toda niso imeli sreče.

Pritisk ob reki Strypi. Ruske čete so napravile ob Strypi zahodno od Tarnopola protinapade, zato se je bilo prodiranje naših čet začasno deloma ustavilo. Očividno je, da so hoteli Rusi pripraviti novo obrambno črto ob reki Seret. Naslednja poročila pa kažejo, da je bilo vse upiranje ruskih moči zastoj.

Zopet nov zob izbit. Prej nego je bilo pričakovati, se je zrušila prva opora trdnjavskega trikota v Volinju: **Padla je trdnjava Luck** (Mihajlograd). Uradno poročilo 1. septembra se je glasilo: Trdnjava Luck je od večeraj (31. avg.) v naših rokah. Staroslavni solnograško-zgornjeavstrijski pešpolk št. 55 je vrgel Ruse v bajonetnem naskoku s kolodvora in iz utrjenega tabora severno od trdnjave. Mesto je bilo v večernih urah očiščeno.

Luck leži na levem bregu reke Styr, ki se izliva v Pripet in spada k trdnjavskega trikotu Dubno—Luck—Rovno. Severovzhodna Galicija je izčiščena ter zasedeno sosedno rusko ozemlje.

Beg v notranjost. Ker so naše čete prodrle rusko črto ob Dnjestru in Zloti Lipi, so jele ruske oblasti že pretečeni teden izpraznjevati Pinsk. Kijev tudi že zapušča meščani. Enako je vlada odredila, naj se izprazni mesto Pskov (Pleskau) na južnem delu Čudskega jezera. Pskov je zadnja večja postaja ob progji proti Petrogradu. — V Rigi je pa zažgala ruska posadka velike zaloge lesa, ki so vredne 35 milijonov rubljev.

Ruske izgube meseca avgusta. Samo v vzhodni Galiciji so avstrijske čete ujele v tem času 53.489 ruskih vojakov, med njimi 190 častnikov; uplenjenih je bilo 34 topov in 123 strojnih pušk. Na severnem bojišču znaša plen zavezniških čet: 271.839 Rusov, med njimi 15 generalov in okrog 2000 častnikov. Zajetih je bilo 2200 topov in nad 500 strojnih pušk. — Zaloge streliva, živil, zlasti ovsu so doslej še nepregledne.

Mesto Brody osvobojeno. Čete generala Böhm-Ermollija so vkorakale dne 1. septembra v Brody; naslednji dan so pa šle vzhodno od tega mesta čez državno mejo na rusko zemljo, kjer polagoma napredujejo.

Dnjestrška črta ruske brambe ne drži več. Vsled vsestranskega prodiranja naših v guberniji Volinju, kakor tudi v severovzhodni Galiciji, kjer so jo avstrijske čete udarile čez mejo, je bilo omajano rusko krilo ob Dnjestru, osobito ker je armada generala Pflanzer-Baltina vrgla Ruse med ljutim bojem dne 1. septembra čez vrhove vzhodno od dolnjega teka reke Strype proti Seretu.

Proti Pinskemu močvirju. Naše zavezne armade, ki zasledujejo Ruse vzhodno od Brest-Litovsku, so že davno prešle preko mesta Kobrina in pritisakajo na ruske čete ob zgornjem teku reke Jasolde, ki se izliva v Pripet, blizu mesta Pinska ob Pinskem močvirju.

Ruska armada razcepljena. Boji in zmage ob Brestu-Litovsku imajo za naše vojevanje to prednost, da se je morala ruska sila razdeliti. Po močvirjih, ki leže vzhodno (Polesje, Pinsko močvirje) je ruska armada razcepljena in ne tvori več strnjene enote. Iz Vilne v Rovno je skoz močvirje pač izpeljana ena železnica, ki pa za take mase ne zadostuje. — Rusi zato že izpraznjujejo Minsk in Kijev.

Rusija preti s posebnim mirom. Ruski list »Riječ« piše: »Anglija nam mora dati kapital, ali pa vojaško pomoč, sicer bomo sklenili poseben mir. Z zanimanjem pričakujemo, kaj nam odgovori Angleška.« Iz Aten pa zopet javljajo, da je ruska vlada naznanila četverosporazumu, da se bo Rusija odločila za sklepanje posebnega miru, če se boj za Dardanele takoj ne konča z uspehom za entento.

Trdnjava Grodno padla. Usoda te trdnjave, ki leži južno od Kovna ob reki Njemen, je zapečaten. Zunanjo črto utrdb na zahodni kakor tudi na severozahodni strani so zasedle nemške (badenske) čete že dne 1. septembra. Zasedena je tudi železniška progja (Grodno—Vilna) pri mestu Mereču. V soboto, dne 4. septembra, so pa brzjavljavi naznanjali, da so nemške čete s hitrim pohodom prekoračile Njemen in zasedle po cestnem boju mesto Grodno. To utrjeno mesto ima 60.000 prebivalcev ter je znano radi orožne industrije. Okoli mesta je 7 moderno utrjenih fortov.

Na besarabski fronti so v noči 29. avgusta napadli Rusi z večjimi silami. Naskočili so večkrat zapored. Ko je bil sovražnik že oslabljen, so napravili naši protisunek, prodrli ruske vrste in jim vzeli več kilometrov postojank ter en del trena. **Dne 4. septembra je bila cela črta od Črnovic pa do reke Ikve,** ki teče mimo trdnjave Dubno v reko Styr — v ognju. Severno od Črnovic proti mestu Czortkovu je bila ob reki Prutu zaposlena armada Pflanzer-Baltin, ki ima svojo fronto tudi proti besarabski meji. Postojanke okrog Tarnopola so napadali naši zbori pod vodstvom generala Bothmerja, ki so bili dne 4. septembra že pred mestom. Severno od tu proti Brodyju in čez mejo so napredovale čete generala Böhm-Ermollija; moštvo hrvatskega generala Puhalla je pa napadalo sovražne sile, ki so se postavile v bran med Dubno in reko Ikvo.

Večkratni protinapadi. Ob bojih za prehod naših čet ob spodnjem Seretu so se Rusi pogumno ustavljali in večkrat začeli s protinapadi. Boji so še resni, dasi ni več prvotne odporne sile. Naši so si že na več krajih priborili prehod čez reko.

10.000 ujetnikov. Na bojiščih proti Rusu je bilo zadnje dni ujetih čez deset tisoč sovražnih vojakov.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Višek italijanskega streljanja. Dne 28. in 29. avgusta so Italijani skušali pokazati, kaj premorejo s svojimi topovi. Na grebene nasproti obmestju pri Tolminu in nasproti Mrzlemu vrhu so natrpali topov raznih kalibrov, da nikdar takega. Ta dva dneva so bruhali vsi topovi ogenj in jeklo na višine severozapadno od sv. Lucije ter na tolimnsko obmestje. Ta odsek je bil obstreljevan v dolžini kakih 7 kilometrov zračne črte s tako silo, da je padlo gotovo 10.000 izstrelkov. **Najmanj deset vagonov jekla in železa so izmetali** ta dan na omenjeni odsek naše fronte. (10.000 izstrelkov znese sto tisoč kilogramov, če računamo izstrelke povprečno 10 kilogramov.) Tudi naši so odgovarjali, in sicer so spustili nad italijanske baterije nekaj naših motornih velikanov. Pero je preslabo, da bi opisalo silovit učinek takega izstrelka, pravi neki opazovalec. — Ko je sovražnik mislil, da je dovolj razril naša kritja in omajal naše postojanke, se je dvignil iz jarkov, da bi napadel z naskokom. Toda vsi naskoki so bili gladko odbiti; kar niso opravile puške, je nadomestil bajonet. Kljub srditemu ustavljanju so Italijani opešali. Slava naših branilcev je tem večja, ker imajo resnega sovražnika pred seboj.

Zmerno streljanje. Na primorskem bojišču je bilo zadnje dni bolj zmerno streljanje. V naše kraje se je čulo silno topniško grmenje osobito 31. avgusta. V silnem boju proti našim postojankam na Vršču se je odlikovala zlasti naša artiljerija in šenthipoltska deželna bramba, ki je stala trdno in neomajno poleg najljubejšega sovražnega obstreljevanja in sovražne premoči. Valila je skale na Lahe, ki so pošiljali vedno nove čete. Lahki so bili vrženi. Junaške naše čete so zaslužile ta dan 20 velikih in 50 malih hrabrostnih svetinj.

Poraz Italijanov v južnih Tirolah. Zadnje dni avgusta so bili Italijani pri selu Lafran v srditem boju hudo tepeeni. Cel 115. italijanski pešpolk je bil razkropljen, povojnik pa ujet. Veliko padlih, ranjenih, ometih.

Pohvala branilcem planote Lavarone. Vrhovni armadni poveljnik nadvojvoda Friderik je brzojavil poveljniku tirolske brambe: Vsem vrlim junakom na Lavaronski planoti, ki so se tako hrabro držali in ki so temeljito obračunali s sovražnikom, svojo popolno pohvalo. Prepričan sem, da se ob zidu naših hrabrih čet in strelcev razbije tudi vsak nadaljnji napad. — Ze zadnjič smo omenili, da so trajali boji na Lavaronski planoti deset dni.

Štirje letalci nad Gorico. Dne 28. avgusta so obletavali Gorico štirje aeroplani. Iz vsakega je padla po ena bomba; škode ni napravila nobena nič. Drugače pa okrog Gorice od konca julija naprej ni bilo večjih bojev; pač pa prileti v mesto ali okolico še vedno

kaka granata. Tam od daleč čez Kras in pa čez Kanalske hribe pa tembolj grmi.

Na tirolsko črto so Italijani pritisnili z večjo silo. V trajnem artiljerijskem ognju so bile planote in po naših tonničarjih zasedene brambe: Tonele, Folgarija, Lavarone, Monte Maronio in Monte Coston.

Tihota pred viharjem? Poročila, ki prihajajo nekaj dni sem z italijanskega bojišča, kažejo, da je delovna moč Italijanov popustila; temu se ni čuditi, če se pomisli na ogromne izgube, katere so imeli Italijani v obeh soških bitkah in pri ostalih brezuspešnih napadih, kjer so zelo razsipavali svojo municijo. Kakor smo že poročali, so Italijani po svojih izjalovljenih poizkusih, da bi prodrli iz Soči, prestavili težišče proti tolimnskemu obmestju, vendar z enakim neuspehom. Pravitako so odpovedali vsi sunki proti tirolskim Dolomitom in koroškemu gorovju. V vročih desetdnevnih bojih na planoti Lavarone so doživeli Italijani nov težak poraz in od tedaj izginja veselje do napadov. Naša sijajna južna straža je neomajljiva, izlezen zid, ob katerem bodo iznova izkrmavale Cadornove čete, če bodo še napadale. To se je potrdilo zopet v soboto, dne 4. septembra, ko so italijanske sile zopet rinile proti griču Sv. Martina ob Dobrdoški planoti, pa so bile ne le odbite, marveč pošteno razredčene, prerahljane in pomandrane. **Naša artiljerija jih je ob umikanju proti večeru dodobra izdelala.**

OB DARDANELAH.

Okrog 35.000 ranjencev in mrtvih. Zadnje dni avgusta so turške čete zadejale velike poraze trozveznim armadam. Ujetniki izjavljajo, da so imeli Francozi in Angleži čez 30 tisoč izgub. Angleško-francoske čete so 14krat napadle Maidos, a so jih Turki vselej odbili. Boji so prekoračili ljutost vseh prejšnjih in so trajali skupno 24 ur.

100.000 novih angleških vojakov se je izkrcalo — tako vedo nemški listi — 6. avgusta ob Dardanelah. Kljub temu so njihovi napadi brezuspešni.

NA MORJU.

Angleška ladja — potopljena. Na višini Scilly-otokov je bila torpedirana in potopljena neka angleška prevozna ladja. Izmed 2000 potnikov se jih je rešilo okrog tisoč.

V Dardanelških vodah so bile torpedirane štiri turške ladje. Eno prevožno ladjo je dne 22. avgusta potopil neki letalec. Tako poročajo iz Pariza.

KAVKAŠKO BOJIŠČE.

Po vsem soditi so turške čete osredotočile svoje delovanje na glavnem bojišču, na polotoku Gallipoliju; zato ob Kavkazu ni posebnega gibanja. Rusi pravijo, da so zadnje čase do 22. avgusta ondi ujeli 5200 turških vojakov, nekaj topov, municije in 200 voz, nad 1000 glav živine, 100 tovornih živali, kamel in mul.

VOJSKA S FRANCIJO.

Francozi se zopet pripravljajo za ofenzivo. Ministrski predsednik Viviani je izjavil, da bo poveljnik Joffre koncem oktobra ali najpozneje novembra pričel iznova prodirati proti Nemcem. Do tedaj upajo Angleži svojo armado izdatno okrepiti. Ali bodo tudi Italijani zraven?

V Vogezih so nemške čete severno od Münstra zopet osvojile one dele jarkov, ki so jih bili zasedli v dneh od 18. do 23. avgusta Francozi.

Tedenske novice.

Goriški nadškof dr. Fr. Sedej biva začasno v svojem rojstnem kraju v Ravneh pri Cerknem.

Presenetljivo lepa je cerkev sv. Antona Pad. na Viču pri Ljubljani. Oni teden so odstranili visoke odre iz svetišča, ki se ponša s krasno, okusno in umetniško slikarijo. Cerkev je res, kakor bi jo iz »skatljice« vzel. — Kdaj pride na vrsto župnijska cerkev v Spodnji Šiški?

Častni grobovi. Na ljubljanskem pokopališču so pokopali od začetka sedanje vojske ter do 3. septembra t. l. — 840 vojakov, ki so umrli po ljubljanskih bolnišnicah vsled bolezni ali ran, dobljenih na bojiščih.

† **Kardinal Vaszary.** Dne 2. septembra je umrl bivši primas ogrski, kardinal in nadškof Klavdij Vaszary. Bil je benediktinec in deloval svoj čas kot gimnazijski ravnatelj.

Iz Mokronoga. Porcijunkula na žalostni gori pri Mokronogu je v nedeljo 19. t. m. Spovedovanje je že v soboto preje.

Domoljubno romanje slovenskih Štajercev k svetišču na Gori Oljki v Savinjski dolini se je zelo leno obneslo. Nad 7000 vernikov se je zbralo k skupni molitvi za cesarja, armado in domovino. Cerkveni govor je imel seme-niški profesor dr. Hohnjec iz Maribora. Celjski opat mil. g. Fr. Ogradi je v imenu navzočih brzojavil presvetlemu cesarju: Več tisoč slovenskih romarjev iz Savinjske doline, zbranih pri milostnem svetišču na Gori Oljki, da moli za blagor Vašega apostolskega Veličanstva, za zmago neprimerno hrabre c. in kr. armade in za srečo ljubljene Avstrije, ponavlja najspoštljivejše prisego vdane ljubezni in neomajne zvestobe napram Vašemu apostolskemu Veličanstvu in presvetli cesarski hiši. — Franc Ogradi, opat celjski. — Glavar je dobil ta-le odgovor: Na Najvišje povelje prosim, da obvestite g. opata Ogradija, da se Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo za želje, ki jih je izrazil v imenu slovenskih romarjev iz Savinjske doline, najmilostljivejše zahvaljuje. Baron Schieffl.

Zdravstveno stanje v Ljubljani. Zadnji teden se je nahajalo v bolnišnicah za kužne bolnike 35 bolnikov, ki so ali oboleli na azijski koleri, ali so deloma zdravi, ali pa so še bacilnosc.

Hrvatje in Ogrji pri cesarju. Na Dunaj so došli 1. septembra zastopniki hrvatskih mest ter razni ogrski in hrvatski veljaki, da se poklonijo cesarju in da obnove priskega zvestobe. Dunaj je izobesil ogrske in hrvatske zastave. Schönbrunn že dolgo ni videl toliko državnikov, cerkvenih knezov in magnatov, kakor zdaj. Vsemu svetu hočejo pokazati, da so Ogrji in Hrvatje tesno zvezani z vladarsko hišo Habsburžanov.

Nova maša ob fronti. Čuli smo že večkrat ganljiva poročila o službi božji v strelskih jarkih in na bojnih črtah, kako se po taki pobožnosti vojaki nanovo požive. Nekaj posebnega je pa, kar poročajo iz Pustrske doline na Tirolskem. Tam (v Kartiču) je bila 19. avgusta nova maša čisto pri sprednjih strelskih jarkih v višini 2700 m. Pod baldahinom viseče pečine so vrli tirolski strelci napravili oltar, se porazvrstili okrog ter imeli tako obenem cesarsko slavnost. Ob sklepu so vsi skupaj zapeli pesem Srca Jezusovega in pa Cesarsko.

Prepoved. (Od deželne vlade.) Z ukazom c. kr. ministrstva za deželno brambo z dne 30. julija 1914, drž. zak. št. 179, se je izdala prepoved, konje z razvidnicami odstraniti iz njihovih nabornih okrajev. Na to se vnovič opozarja občinstvo s pristavkom, da se prestopki te prepovedi kaznujejo z denarjem do 600 K, z globo se lahko združi zapor do enega meseca.

Smrt na bojišču. Dne 10. avgusta je padel v Galiciji kadet Štefan Kočevar, gojenec 7. šole v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu. Njegov tovariš Jožef Koželj je pa ranjen od šrapnela.

Pri podkovanju konja je dobil Stare Primož iz Skaručine take poškodbe v trebuh, da je revež moral (3. sept.) umreti.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil te dni Franc Brezovec, doma iz Valovelj pri Naklem. Od 7. dec. 1914 ni bilo od njega nobenega pisma. Ta dopisnica je hodila samo 23 dni. Žena Marija Brezovec je tembolj vesela, ker je mislila, da ga ni več med živimi.

Pogrešajo se: Franc Stermljan, korporal 17. pp., 15. komp. Vojna pošta 32. Pojasnil prosi in stroške povrne Marija Stermljan, Vrdnik v Slavoniji. — Franc Berginc, vojak 97. polka, 6. stot. Za podatke prosi njegova mati Marija Berginc, Aschbach ad Westbahn, Niederoesterreich. — Ivan Rijavec, žel. čuvaj št. 680, Verd, p. Vrhnika pri Ljubljani, išče svojo ženo Antonijo ter sinova Antona (14 let) in Jožefa (4 leta), ki so ob izbruhu vojske z Italijo ostali v Tržiču (Monfalcone). Kdor bi kaj vedel o njih, naj blagovoli naznaniti na zgorajšnji naslov.

Išče se Frančiška Zidar, služkinja pri Ani Zidar v Tihaboju (p. Sv. Križ pri Litiji). Dne 21. avgusta je šla na božjo pot na Zalostno goro pri Mokronogu, od takrat je ni več domov. Stara je 27 let, nekoliko slaboumna, suhe in dolge postave. Če je komu kaj znano, naj blagovoli naznaniti na zgorajšnji naslov.

Smrtna kosa. V Ameriki (v Clevelandu) je umrl slovenski župnik č. g. Josip Lavrič. Pokopan je bil ob izred-

no veliki udeležbi slovenskih rojakov in drugih vernikov 27. julija. Pokojni je bil rojen v Blagovici. Preden je šel v Ameriko, je kaplanoval v Višnjigori in v Zireh.

Tretje vojno posojilo je v tiru v Nemčiji.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

Prestolonaslednik nadvojvoda Karel Franc Jožef si je pretekli teden ogledal Ivangorod in Ljublin.

Najbolje doma. Trst je — kakor znano — močno izpraznjen. Kljub temu dohajajo še vedno tja mladenke zaradi služb. Iz Trsta naznanjajo, da se služkinj vedno manj rabi in da je že zdaj preveč brezposelnih deklet, ki bi pa na kmetih dobile dovoli zdravega in hvaležnega dela.

Preskrba beguncev. Z ministrsko naredbo z dne 11. avgusta 1914 je vlada za prehrano beguncev določila 1 K podpore za odrasle in 60 vin. za otroke na dan. Za begunce brez lastnih sredstev je država napravila taborišča z barakami; takim beguncem, za katere ni bilo prostora v barakah, pa je nakazala stanarino prvotno 70 vin., pozneje 90 vin. na dan, a s pogojem, da gredo v občine, ki jih je določila vlada. Z ozirom na težave pri aprovizaciji velikih mest so bili begunci poslani največ v mala mesta in na deželo. Načelo je bilo, da se ločijo begunci po narodnosti in po veri.

Odškodnina za žganjarske kotle. Vsled ministrske odredbe bo vojaška oblast plačevala zahtevane bakrene kotle po štiri krome 1 kg.

Pošiljanje vzorcev blaga na bojišče ni dovoljena na sledeče vojne pošte: št. 26, 31, 58, 59, 60, 62, 77, 90, 96, 97, 105, 107, 108, 126, 130, 140, 143, 154, 155, 158, 160, 201, 211, 504, 506.

Drobiž iz železa bodo kovali odslej v Nemčiji. V promet pridejo najprej novci po 5 fenigov.

Eni tako — eni pa tako. Ko se je v Petrogradu izvedelo, da je padel Brest-Litovsk, so ljudje kar po cestah in ulicah jokali. Med ruskimi ujetniki pa ta novica ni napravila bogve kaj

razburjenja. Eden izmed njih (tam na Štajerskem) je pokazal in stegnil roko češ, Rusija je tako velika; to, kar so Rusom vzeli, je samo toliko, kakor en prst na roki.

1955 konkurzov je bilo napovedanih v Italiji od 1. junija do 30. avgusta 1915.

Za 660.000 beguncev je skrbela in še skrbi sedaj avstro-ogrška država. V prvem letu vojske je izdala zanje 150 milijonov kron. Izmed beguncev jih živi v barakah na Moravskem, Zgor. Avstrijskem in Ogrskem okoli sto tisoč; med njimi so tudi slovenski begunci.

To so izgubeli Rusija je od 2. majnika dalje izgubila 1 milijon 400 tisoč mož; med temi je mrtvih okrog 300 tisoč.

Četverozveza išče posojila v Ameriki. Na konferenci v Boulognu sta sklenila francoski in angleški finančni minister, da najmeta v Ameriki skupno posojilo in sicer: 3000 milijonov frankov za Francijo in Anglijo, 2500 milijonov za Rusijo in 1000 milijonov za Italijo.

50.000 vreč moke. Med plenom, ki so ga zajeli naši vojaki v trdnjavi Lucku je tudi zaloga moke: 50.000 vreč.

Za zimsko vojsko pripravlja Rusija posebno armado kozakov na konjih, ki naj bi štela en milijon mož. (Kor. urad.)

Tovarna zgorela. V Segedinu na Ogrskem je zgorela 23. avgusta tamošnja velika tovarna za užigalice.

7000 funtov dinamita — v vlak. Iz San Franciska v Ameriki naznanjajo, da je pri Pinoli skočil s tira vlak, ki je vozil 7000 funtov dinamita. Dinamit se je vnel; vlak je popolnoma razbit.

Najboljši plen. Ruski general Bobir je izpovedal, da se je nahajalo v trdnjavi Novo-Georgijevsk toliko živil, da bi se bilo lahko 100.000 mož poldrugo leto preživelo. Nekoliko poprej, preden so jeli Nemci oblegati trdnjavo, je rusko armadno vodstvo poslalo v trdnjavo 12.000 volov in nekaj tisoč krav. Koliko te zaloge so mogli rešiti, ni znano.

O Doberdodu pišejo italijanski listi, kakor da bi bil čisto italijanski kraj, dasi je docela slovenska občina. Od Gorice je Doberdob oddaljen kakih 15 km. V vasi je cerkev, šola, nekaj trgovin in delavnic. V bližini je pol km dolgo in široko jezero.

Tripolis izgubljen. Italijanska naselbina je mesto Tripolis zapustila in dospela na dveh parnikih v Katanijo. Armadno poveljstvo je poslalo tri prapore vojaštva za brambo posadke v Tripolis. Mestu se namreč približuje močna armada Senusov.

Ropot v Italiji. Italijanska vlada prikriva kolikor mogoče ruske poraze. Ker pa ne more popolnoma zabraniti francoskih in angleških listov, je ljudstvo o vsem dobro poučeno. Padec Bresta-Litovska je povzročil velikansko razburjenje. Po vsej Italiji so bile demonstracije.

Govori se, da je za nakup varnih in priporočljivih sreč z zajamčenimi dobitki (do 600.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov popolnoma zastonj. — Opozarjamo na današnji zadevni oglas „Srečkovnega zastopstva“ v Ljubljani.

Dopisi.

Šmartno pod Šmarno goro. V sedanji svetovni vojski sta dala cvetoče življenje za milo domovino — Avstrijo tudi brata Franc in Valentin Pipan. Pred par tedni smo dobili žalostno poročilo, da je padel Franc Pipan, sin posestnika in cerkvenika. Milo so zapeli šmarski zvonovi. Nad društveno dvorano je zaplapolala dolga, črna zastava naznanjajoča, da je padel vzorni član telovadnega odseka »Orel«. Pokojni Franc je bil navdušen telovadec, izvrsten igralec, odbornik »Izobraževalnega društva« in tajnik »Slovenske Straže«. Bil je dober in blag mladenič. Mnogo si je prizadeval, da bi se razširilo katoliško časopisje. Njegov najljubši prijatelj je bil »Domoljub«, pa tudi »Slovenec« in »Mladost«. Domoljuba in Mladosti je rad pošiljal razne dopise. Staršem je vsako željo hitro izpolnil; pa tudi drugim je rad pomagal, kadarkoli je le mogel. Zato ga je tudi vsak ljubil, kdor ga je poznal. Ostal bo v nepozabnem spominu. Njegov brat Valentin pa je prvo leto služil pri vojaki. Ko se je vnela strahovita vojska, se je takoj odpeljal na severno bojišče. Nekaj časa je še pošiljal pozdrave iz bojnih poljan. Ko so pa Rusi obkolili Przemysl, nismo dobili od njega nobenega sporočila več. Kakor se je zadnji čas izvedelo, je ondi umrl. Služil je pri 17. pešpolku in še kot vojak je bil naročen na »Domoljuba«. Ko je bil doma, je bil tudi član telovadnega odseka »Orel«. Nekaj časa je bival v Gradcu, kjer so ga bili izvolili za predsednika slov. kat. izobraževalnega društva »Kres« in za načelnika ondotnih Orlov. Mnogo se je trudil, da bi slovenski jezik prišel do veljave. N. p. v. m.!

Iz Škocijana pri Mokronogu. Kakor že znano, je umrl v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandii pri Rudolfovem Janez Hrovat, cerkvenik na Telčah, za ranami, ki jih je dobil na italijanskem bojišču. Bil je član Marijine družbe in Orla v Tržišču; neustrašen junak doma, na bojišču in na bolniški postelji. Radi svojega katoliškega prepričanja je moral slišati marsikatero zbadljivo besedo. Nekeč je bil od posurovelih nasprotnikov celo dejansko napaden, da je malo manjkalo in bi bil dal življenje za svoje mišljenje. Kot junak je šel tudi v boj. »Rad grem«, je govoril, ko je odhajal, »da bom vsaj iz lastne izkušnje ovrgel laži, ki jih nekateri trosijo o vojski.« Na bojišču so mu tri kroglice iz šrapnela prestrelile obe roki. V bolnišnici se je zopet izkazal krščanskega junaka. Usmiljeni brat, ki mu je stregel, je pravil, da je videl le malo bolnikov tako potrpežljivo prenašati bolečine, kot jih je on. Pogreb je bil krasen, kakor še nobenega vojaka v Novem mestu. Za njim žaluje v hribih vse, kar je dobro mislečega. Da bi se pač v hribih rodilo še kaj dosti takih mladeničev, ki bi tako neustrašeno branili resnico in domovino kot rajni! — Na severnem bojišču je padel Janez Prijatelj iz Nove gore. Zapušča ženo in malega otroka. Bil je izvrsten katoliški mož, priljubljen vsem. — Valentin Skušek, praporščak, doma na Jeperjeku pri Tržišču na Dolenjskem, je odlikovan za svoje junaštvo pred sovražnikom s srebrno hrabrostno svetinjo prve

vrste. To je že drugi odlikovanec z Jeperjeka.

Prežganje. Dne 3. septembra je pri nas razsajala huda nevihta. Treščilo je v hišo kočarja Bernarda Žganjar v Velikem Trebeljevem. Strela je ubila 74 let staro ženo Marijo Ilovar, 14letnega fanta je pa oplazila. Tudi se je hiša takoj vnela in je skoraj vsa pogorela. Gospodar je bil zarovovan za 400 K.

Komenda. Iz Amerike (Sparta Minn.) je te dni došlo prežalostno poročilo, da je zvečer 5. julija nekdo ubil Janeza Juhant iz Most št. 59. Šel je predlanskim vdrugeč tje kaj, da bi doma poplačal dolg ter svoji družini kaj več prislužil. Po njem žalujejo starši in vdova na majhnem posestvu s petimi majhnimi otročiči. Tolažilno je edino to, da je doma, pa tudi tamkaj zvesto izpolnjeval verske dolžnosti ter se letos o Veliki noči veselo udeležil sv. misijona. Doma je bil neustrašen pristaš Slov. ljudske stranke, tam pa Društva sv. Jožefa. Prav sijajen pogreb mu je napravilo društvo in tovariši. Sveti mu večna luč! Zares škoda vrlega moža in dobrega zidarja. — V Suha dola h je 10. avgusta pogorelo gospodarsko poslopje Mihaela Belcijana. Zažgali so otroci. — Naše polje proti Vodicam je nekaj poškodovala toča. — Od laške meje večkrat slišimo streljanje. Nekaj naših se je vrnilo iz ruske vojne.

Slike in črtice z bojišč.

Osemnajsti avgust pri bateriji 30-5 cm.

Ivan Filipič, cerkvenik iz Ledinice, piše žirovskemu župniku: Velečastiti gospod župnik! Danes imam zopet nekaj novic. Najprej Vam opišem, kako se nam je godilo 18. avgusta. Imeli smo lep dan. Takoj zjutraj, ko smo vstali, smo se »spucali« prav kakor za v cerkev. Ob 9. uri je bil nastop. Šli smo do naše baterije. V bližini baterije smo prejšnji dan postavili še precej čedno kapelico. Mislili smo namreč, da bomo imeli sv. mašo. Pa prišlo je drugače. Ni bilo namreč gosp. patra. Tako tudi ta dan nismo imeli sv. maše. Ko pridemo do kapelice, se postavimo krog nje. Nato pridejo naši častniki z gosp. stotnikom, ki se piše Lajtoš. Napravil nam je lep govor. Nato je rekel: »Ker ni prišel g. pater, pa molimo sami.« Prvi je pokleknil on pred kapelico lurske Matere božje. Seveda, za njim smo pokleknili tudi vsi vojaki. Molili smo prav pobožno za srečen izid vojske, za zmago itd. Ob pol 11. uri je bil razhod. Ta dan smo dobili menažo, kakršne še nikdar poprej! Še »štrudl« smo dobili, ki meni najbolje »paše«, zraven pa tudi vina, cigaret in še vsak topničar 80 vinarjev. Popoldne smo se igrali prav po otročje. No, še jaz sem dobil 1 K 72 v nagrade, ker sem znal dobro igrati. Seveda petja ta dan tudi ni manjkalo. Mi Slovenci, čeravno nas ni čez 15, smo jo prav krasno vrezali. Taljani so nam dali prav lep mir, kakršnega nismo pričakovali. Naslednji dan dopoldne je bilo prav po navadi. A ni bilo še kosilo gotovo, ko pride brzojav, da moramo takoj proč. Popoldne smo delali kakor neumni. Proti večeru je

bilo vse naloženo. Imamo sedem avtomobilov in še več drugih vozov. Nato smo imeli še enkrat nastop. Gosp. stotnik nam je rekel takole: »En mesec smo imeli počitek. Ali sedaj pa gremo daleč in na težka pota. Potrpeti moramo vse, četudi po več dni ne jemo in nič ne spimo.« Nato smo šli na avto. Vozili smo se po jako slabih cestih ponoči. Bili smo ravno na neki samotni. Kar se začuje strašan ropot. Vsi smo tekli na dotično mesto. Bog pomagaj! Avto s topom vred se je prevrnil daleč v grapo! Na tem avto pa je bilo tudi precej moštva. Mislili smo, da ne najdemo več živega človeka. Pa vendar ni bilo več mrtvih, kot samo eden. Ta je bil nadognjčar; enajst mož pa je bilo ranjenih. Tukaj na tem metu me je Bog prav očitno rešil iz nesreče. Jaz sem namreč z vso silo hotel iti na ta avto, ker pa ni bilo prostora, sem šel na zadnji. Kaj bi bilo lahko z menoj, če bi bil ostal na tem! Drugega nič; je po navadi. Zdrav zmeraj kakor ptič! Prosil sem tudi za 48 ur dopusta, pa ga nisem dobil. Prišel bi bil čez hribe... Taljan pa sedaj ne strelja več s tako korajžo kakor je poprej, ker vidi, da nič ne doseže. Bodite vsi skupaj lepo pozdravljeni! Vaš vdani Janez Filipič.

V strelskih jarkih.

Albin Planinec

je pisal 20. avgusta

1915 sledeče:

Vaš list »Domoljub« napravlja veliko veselja, zabavnih in kratkočasnih uric meni in tovarišem. Zdaj sem bil v ognju 10 dni, pa streljal sem samo 14. avgusta ponoči, ko se je bližal sovražnik našim postojankam. Lahi streljajo venomer ponoči in podnevi, dočim jim naši brambovci niti ne odgovarjajo ne. Kolikor je škode, jo napravi artiljerija, ki razsiple granate po celi bojni črti. 17. avgusta je udarila granata poleg mene v breg; kamenje me je do polovice posulo ter raztrgalo sulnjo, da me je ponoči skoraj zeblo v jarku, kjer sem ležal poleg strojne puške ter čakal Italijana, ki pa tisto noč ni prišel na muho. Bo pa drugo pot.

Pozdravljam vse kranjske Orle!

Dela dosti za vse.

Divizijski župnik — vojni kurat I. Maračić je pisal 28. avgusta »Domoljubovemu« uredniku med drugimi:

Vse bo dobro. Križ zmaguje v naši državi. Vera nas druži in nam daje moči. Zadnja dva tedna sem imel sedemkrat službo božjo pri naših na fronti. Več tisoč spovedi in obhajil. Je pač težko delo, zlasti če vreme nagaja — a žetev je obilna. Tudi sem mogel zadnji čas maševati skoro vsak dan v sobi za težke ranjence na za to prirejenem oltarčku. Naš divizionar daje lep zgled; če le more, pride sam k sveti maši in pogosto tudi k svetemu obhajilu. Njegov zgled deluje na moštvo. — Zdaj pripeljejo k nam vsak dan do 60 ranjencev in bolnikov; bili so pa dnevi, ko smo jih dobili do 300. Dela dosti za vse!

Gospodarske vesti.

GOSPODARSKI IN TRŽNI PREGLED.

Na Tirolskem so tudi vpeljali najvišje cene. Živina se pobira za vojaštvo s pomočjo deželne kulture sveta. Nikdar ne smejo vzeti plemenske krave, ki je sprejeta v zapisnik živinorejskih zadrug. Tudi sicer naj se plemenska živina kolikor mogoče varuje. Cena, je za vsako žival, bodisi vol, krava ali telica, debelo ali suho, staro in mlado, čisto jednaka: 2 K za 1 kg žive teže. Pri nas so krave po 1 K 80 vin. Še pri teh se večkrat kaj utrga. — Poveljstvo deželne brambe na Tirolskem je uredilo, da se sme kljub vojaški prepovedi živina izvažati, če je uradno dognana potreba. Živinski list mora izdati le deželno brambno poveljstvo ali namestništvo. To bi bila tudi za nas prava pot.

Kjer je po deželi veliko vojakov ali beguncev, je nastalo prav znatno pomanjkanje mleka. V Ljubnem na Gor. Štajerskem imajo 1800—1900 bolnikov in 3000 mrtvih Rusov. Trgovci in kramarji prodajajo mleko liter 32—34 vin.

Na Holandskem so prepovedali izvoz posušene svinjine. To holandsko meso je včasih še do naše dežele prišlo; zdaj ga nekaj časa ne bo več. Sir se sme iz Holandskega še izvažati, toda največ 70 odstotkov vsega pridelka, in ne več 80 odstotkov kakor prej. Sicer je pa na Holandskem veliko sira. Tam se še ne pozna posebno nomanjkanje živine. Hujše je pa drugod. Na Francoskem se je število govedih zmanjšalo za najmanj 2 milijona glav, med temi za 600.000 krav. Tudi Danska ima iste težave. Število govedih gre stalno nazaj. Cene živine so visoke; krmil skoro ni mogoče dobiti. Sploh se po celi Evropi opaža, da živina zelo naglo nazaduje. Vsak pameten gospodar bo plemensko živino kolikor mogoče varoval, da si korenine gospodarstva ne odžaga.

Romunsko žito se je na Nemškem zelo drago prodajalo. Za turščico so plačali do 50 K za 100 kg, za ječmen 70, za pšenico blizu 100. Zdaj pride na Nemško prav malo romunskega žita, ker se je raznesla govornica, da misli vlada tudi za tuje žito določiti najvišje cene. Romunsko žito bi izgubilo potem več kakor polovico na svoji vrednosti. Saj ne morejo Romuni s svojim žitom nikamor drugam kakor v Avstrijo ali Nemčijo. Rusi imajo v Odesi na tisoče vagonov žita za izvoz pripravljenega, pa ga ne morejo prodati, ker so Dardanele zaprte. Srbija in Bolgarija imata sami preveč. Če se v Avstriji in Nemčiji določijo tudi za tuje žito najvišje cene, potem je romunski lisjak v pasti. Žito morajo prodati, ker ne dobijo za drugo denarja in se jim žito nazadnje še pokvari. Ko bi se cena znižala pri 100 kg za 20 K, bi imeli Romuni pri 260.000 vagonih škode 520 milijonov. Pri nas je cena za domače žito nizka. Naša pšenica se prodaja 35, romunski ječmen 70 K. Seveda mora naša vlada za gotovo vedeti pred določitvijo najvišjih cen za tuje žito, če imamo doma zadosti pridelka. Nekaj časa bi se Romuni branili žito za dobro polovico nižje prodajati, a nazadnje bi se pa morali vendar vdati. — Cene žita ede zelo nazaj. Na Angleškem

je kvarter (okoli 8 mernikov) padel od 51 na 42 šilingov, torej 100 kg do 21 K. Pšenice je po svetu silno veliko. Amerikanci cenijo svoj letošnji pridelek na 952.000 vagonov. Toliko je še nikdar ni bilo. Tudi v Kanadi je izredno veliko pšenice. Naši so dobili velike množine žita na Poljskem.

Kakor lansko leto imajo tudi letos na Nemškem največje zaupanje, da ne bo zmanjkalo potrebnega krompirja. Pridelalo se ga bo v celi Nemčiji do 6 milijonov vagonov ali na vsakega človeka 900 kg. Če ga prav dve tretjini porabijo za živino, škrob in morebiti še za žganje, kar je zelo nespametno, bodo reveži vendar imeli zadosti živeža. — Pri nas vsi vemo, kako važna hrana je krompir. Vsled vednega deževja zelo gnije. V Ljubljani je določena cena na trgu 1 kg 12 vin., 100 kg 10 K. Na deželi so ga pa hoteli imeti 100 kg za 8 K. To se pa ne izplača.

Cene goveje živine so zelo visoke. 30. avgusta je bilo na Dunaju 3668 govedih na prodaj. Iz Češke je bilo 1550 glav, iz Ogrske le 440, iz Nižnje Avstrije 653. Krav je bilo 2049, volov 951, bikov 668. Plačevali so voli: Ia 290—318, IIa 252—288, IIIa 220—250. Najvišja cena je bila 320 do 333. Krave 204—260, najvišje 320, bike 206—300. V Budimpešti je bilo 26. avgusta 2881 glav. Tam je cena nekoliko nižja. Ia voli so se plačevali: 260—280, izjemno 3 K. Prašičev je bilo na Dunaju 8086, kar je zelo malo, če se pomisli, da je bilo prejšnja leta vsak torek 18—22000 prašičev na prodaj. Plačevali so mesnate: Ia 380 do 396, IIa 364—378, IIIa 350—362; debele: Ia 390—400, IIa 380—389, IIIa 368 do 378. To so res lepe cene in srečni so tisti kmetje, katerim so dostopne.

KMEČKE TEŽAVE.

Po »Slov. Gospodarju« posnemamo: Kamorkoli prideš, povsod se poje sedaj ena pesem, namreč da se kmetu dobro godi. Ljudje vidijo samo cene kmečkim pridelkom; ne vidijo pa, koliko sedaj kmečki ljudje trpe vsled pomanjkanja delavcev, ne vidijo, kako neprimerno dražje je sedaj pridelovanje in ne vidijo, kako drago je življenje danes tudi za kmeta, kajti tudi on mora v trgovino po marsikatero živilo in oblačilo. Kmetu so določili, koliko moke sme na dan porabiti ter mu nastavili za vse žitne vrste najvišje cene. Kmet se iz domoljubja rad vda v te določbe; toda oni, ki sedaj govore o kmetu, naj pomislijo, kaj bi meščani rekli, ako bi se jim vsak dan določilo, koliko gramov mesa in koliko gramov solate smejo pojesti in koliko decilitrov piva smejo popiti. Da imajo meščani sedaj dva postna dneva na teden, ne pomeni veliko, kajti ob postnih dneh jedo dobro divjačino, bravetino, drobovino; vrhutega v določbah nikjer ni povedano, da bi si ne smeli prejšnji dan nakupiti mesa za drugi dan. Toda kmetje, kakor rečeno, vse te določbe iz domoljubja radi prenašajo in nimajo nobene zavisti do meščanov, ki glede svojih glavnih živil niso tako na mero navezani, kakor kmetje. A težko de kmetom samo to, da se mnogi ljudje pritožujejo zaradi previsokih cen kmečkim pridelkom in da sodnije nastopajo s kaznijo

Za naše gospodinje.

Češplje se drže dolgo. Obiraj češplje v suhem vremenu s pečli vred in razpolož jih v suhi nezakurjeni sobi po slami. Tam naj leže tri tedne. Nato vložijo češplje v suh in čist sodček ali v kamnito dežo, med nje natrosi toliko otrobov, da se ne dotikajo češplje ena druge, zaveži sod z mehurjem ali s pergamentom in shrani na suhem prostoru. O Božiču odpri sodček, vzemi kolikor hočeš češpelj vun, operi jih in položi na sito, sito pa drži na soparu. Češplje, ki ovenejo v sodu, se napijejo soppa in so po obliki in okusu kakor bi bile ravno odtrgane.

Lešniki, orehi in mandeljni postanejo sladki in sveži, če jih vržeš neolupljene v posodo polno slanelega kropa, pokriješ posodo in pustiš stati 2 do 4 ure.

Kostanj se drži dobro, če ga obesiš v vreči v podstrešje.

V praprot zavito in položeno sadje ne gnije rado.

SUŠENJE SADJA.

Jako star dolenski pregovor pravi: Žganci streho prodero, štruklji po svetu poženo«. Iz tega prastarega reka lahko sklepamo, da naši pradedje pred 50 in več leti niso pridelovali toliko žita, kakor ga pridelujemo dandanes. Zato takrat močnata jedila niso bila vsakdanja hrana. Veljala so za potrato in zapravljanje. Le ob nedeljah in praznikih in pa ob časih najtežjega dela so si jih privoščili. Samo bogatini so imeli vsak dan kruh na mizi. Beli kruh so jedli po kmetih samo ob velikih praznikih. Namesto kruha so leto in dan uživali suho sadje, mladina izvečine surovo, starejši ljudje in delavci pa kuhano. Če je hiša premogla le par sadnih dreves, ni bila pozimi brez suhega sadja, ki ga je gospodinja nasušila v peči, na peči ali na solncu. Kjer je bilo pa količkaj več sadnega drevja, so imeli pri hiši sušilnico za sadje. Te stare sušilnice so bile sicer kaj preproste in pomanjkljive, toda nasušilo se je brez posebnega truda in stroškov toliko sadja, da so ga imeli dovolj za dom, pogosto tudi za prodaj. Sadje je bilo ukajeno in pogosto preveč posušeno, a kljub temu je bila čislana jed za staro in mlado.

Kakor v drugih ozirih, tako se je sedanji rod izpremenil tudi v tem. Sadja se sicer pridelava razmeroma veliko več kot nekdanj, toda uporaba njegova je drugačna. Suho sadje je prišlo zadnjih 30 do 40 let ob vso veljavo, malokdo je minola leta še posušil kako hruško ali jabolko. Češplje in tudi drugo sadje se je izvečine pokuhalo v žganje ali pa prodalo. Čim bolj so opuščali sušenje, tem bolj se je širilo žganjarstvo, tako da so sadne sušilnice izginile skoro popolnoma, na njihovo mesto so stopili pa žganjarski kotli, ki so se namnožili v ogromnem številu.

Strašna svetovna vojska, ki se je začela pred letom dni, je pa na mah spremenila položaj. Pomanjkanje žita in drugih živil je že minolo jesen privedlo marsikoga do prepričanja, da je

vendarle bolje, ako sadje posuši in obrne za hrano, kakor da bi palil iz njega žganje, ki mu pravzaprav nič ne zaleže. Tako smo doživeli vesel pojav, da so jeli vse križem po deželi popravljati stare, že desetletja zapuščene sušilnice in delati nove. Kdor je sušil, je bil zadovoljen, kdor se pa iz tega ali onega vzroka še ni mogel odločiti za to, se je pozneje gotovo kesal.

Letošnja sadna letina sicer ne bo tako obilna, vendar pa bo sadja vsaj v nekaterih krajih dovolj. Vsled skušenj minolega leta in pa vsled svetovnega položaja sloh, ne bo treba sušenja iznova in s tako silo priporočati kakor lani. Kdor še sedaj ne vidi, kako potrebno je, da se vse sadje obrne za hrano, tistemu pač ni pomoči.

Nekaj drugega je, kar dela preglativo in skrbi marsikakemu gospodarju in gospodinjki, ko vidita bogato obložene jablane, hruške in češplje. »Sušil bi že, sušil, samo ne vem, kje in kako« — tako slišimo tarnati povsod. Umljivo je, da so take tožbe opravičene, gotovo pa tudi, da je ob sedanjih razmerah težko svetovati, še težje pomagati.

Najprej torej par migniljavov o sušilnicah, v prihodji številki pa nekaj navodil o sušenju samem!

Navadna kmečka peč kot sušilnica za sadje.

Izvečine po Kranjskem, zlasti po Dolenjskem, še dandanes kuhajo v pečeh. Kjer so pa vpeljali štedilnike, imajo pa kljub temu še krušne peči, ki jih kurijo vsaj enkrat na teden, ko pečejo kruh. Krušna peč ali sploh navadna kmečka peč je dovolj znana tudi kot sušilnica za sadje. Omenil bi samo to, da bi se dala še bolj izrabiti za sušenje, kakor se je to sedaj godilo. Navadno se spravi v peč premalo sadja, ker polagajo lese le po dnu peči, oziroma na podstavljenih loncih. Veliko bolj bi se izrabil prostor, ako bi naložili lese v peč drugo vrh druge v skladovnicah. V to svrhu bi bilo treba pripraviti več železnih stojal, v katere bi se lese naložile druga vrh druge tako, da bi med njimi ostalo po dva do tri prste prostora.

Omenjeno stajalo, ki bi ga lahko naredil vsak kovač, bi moralo biti tako veliko, da bi se dalo naloženo z lesami potisniti v peč in vzeti ven. V količkah veliko peč bi lahko djali naenkrat po 2, 3 ali še več takih sušilnic. Ako bi bile v vsakem stojalu vsaj po 3 lese, dolge po 70 in široke po 40 cm, bi na ta način dobili dva do tri kvadratne metre prostora. Lese naj bi bile štirikotne, ker so veliko bolj pripravne kakor okrogle.

Tudi teme gorke peči je dobra sušilnica, zlasti za orehe. Svežega sadja ne devamo na teme, ker se kolikortoliko umaže. Pač pa se na temenu lahko do konca posuši napol suho sadje. Tako dobimo prostor v peči za sveže sadje.

Ponekod suše sadje v pečeh kar brez les, tako da ga nasipajo v dobro pomeđeno peč. Sadje se seveda tudi tako posuši, vendar pride premalo zraka do njega in se tudi umaže.

Dobava kovin za vojne namene.

Velike važnosti v vojnem načrtu entente je obkoljenje centralnih sil in s tem doseženo zaprtje dovoza potrebnih surovin.

V mirnih časih smo za izdelovanje municije potrebne kovine po večini dobivali iz inozemstva. Ker je ta dobava med vojno za centralni sili če ne popolnoma zabranjena pa vendar izredno omejena, so mislili njeni nasprotniki s to ukrenitvijo centralni sili od trenutka izčrpanja lastnih zalog zadržati od izdelovanja municije. Kako zelo so se v tem motili, kaže dosedanj potek vojne ter dosedanje stanje izdelovanja municije, ki je za dolgo časa popolnoma zavotovljeno.

Napaka v preračunanju naših sovražnikov je obstojala v tem, da niso vpoštevali izredno velikih množin kovin na Nemškem in v Avstro-Ogrski. Današnje stanje tehnike omogočuje, kovine in zlitine, nahajajoče se v različnih oblikah kot zlitine zopet prevesti v stanje, primerno za izdelovanje municije. Ko so torej tvornice municije v mirnih časih potrebo kovin krile na odprtem svetovnem trgu, je bilo treba za preskrbljenje kovin v vojni čisto drugačnim dobavnim virom primerno ustvariti čisto nove organizacije.

V naši državni polovici se je v ta namen novembra l. l. na poziv vis. c. kr. ministrstva za trgovino in s pritrditvijo vis. c. in kr. vojn. ministrstva ustanovila delniška družba kovinska centrala na Dunaju. V družbeni upravi so zastopani odposlanci imenovanih ministrstev, železniškega ministrstva in c. in kr. inspektorata tehnične artiljerije. Ta zadnje imenovana vojaška oblast stalno nadzoruje službo delniške družbe »kovinska centrala«, ki se je odrekla pravici, prosto razpolagati z zalogo kovin ki jih kupi sama, in jo prepušča c. in kr. inspektoratu tehnične artiljerije, da jo porazdeli med podelovalce. Delniška družba centrala kovin zaračuna za svoje poslovanje samo majhne, oblastveno dovoljene režijske doklade. Pri likvidaciji eventualno preostali presežek se bo po § 35 pravil odkazal c. in kr. vojn. ministertvu za vojnookrbovalne namene.

Z ozirom na te od družbe prevzete obveznosti je bila delniška družba centrala kovin od c. in kr. vojnega ministrstva, v sporazumu s c. kr. domobranskim ministertvom in c. kr. ministertvom za trgovino izrecno pooblaščen za nakup kovin v namene vojne uprave. Takisto je poverjena z ravnanjem z rekviriranimi kovinami.

Pri nakupu takih kovin, ki pridejo za vojne namene v poštev, prevzame kovinska centrala tudi popolno odgovornost za intencijam vojne uprave primerno porabo materialij. Zlasti je delniška družba kovinska centrala pooblaščen in ji je naročeno, da kupi c. kr. centralni revizijski komisiji ali drugim oblastvenim poslovalnicam naznanjene ali ponujene materialije. Od nje

povrnjene nakupne cene so določene sporazumno s c. kr. trgovinskim ministertvom od vsakokrat merodavnih zvez industrijalcev ali od drugih javnih korporacij.

Doslej delniška družba kovinska centrala ni stopila neposredno pred javnost, ker ji je bilo mogoče zadostne množine kovin si preskrbeti dogovorno z večjimi zavodi. Ker pa je sedaj na ta način doseženo blago večinoma porabljeno, je treba torej odpreti naravnost neizcrpne vire v privatni lasti nahajajočih se kovinskih množin. To naj se izprva izvrši potom nakupa iz proste roke, da se čim dlje mogoče izognemo rekvizijske poti. Delniška družba centrala kovin se torej na vse lastnike čistega niklja, bakra, mesinga, tombaka, litine, bronca in drugih zlitin z bakrom v kakršnikoli obliki naj že prihaja na trg ali se nahaja za privatno rabo, obrača s prošnjo, naj se ji te materialije ponudijo v nakup. Ponudbe naj se za sedaj naslavljajo izključno na glavno pisarno kovinske centrale delniška družba (Hauptbureau der Metallzentrale-Aktiengesellschaft) na Dunaju L, Kleeblattgasse 4. Ustanavlja se pa že velika organizacija, ki bo razpolagala s številnimi prevzemalnicami.

Zažamek teh prevzemalnic se objavi v kratkem.

Monsignor Anton Zupančič.

Ob sklepu lista smo dobili žalostno poročilo, da je 7. sept. opoldne po kratki bolezni umrl velečastiti gospod monsignor Anton Zupančič, tajni komornik Nj. Svetostu papeža, knezoškofijski konzistorialni svetnik, profesor bogoslovja. Rojen je bil 13. januarja 1841, posvečen je bil v duhovnika 3. avgusta 1867. Domovini je blagi pokojnik izvršil veliko delo z ustanovitvijo »Katoliškega tiskovnega društva«, za katero se je dolgo vrsto let trudil in žrtvoval. Sad njegovega truda je sedanj razvoj »Katoliškega tiskovnega društva.« Več o pokojniku spregovorimo v prihodnji številki. Pogreb bo v četrtek popoldne. Monsignoru Antonu Zupančiču jamči njegovo delo za Slovence trajen spomin!

Tedenska pratika.

10. septembra.

Sveti Nikolaj Tolentinski, spozn., rojen v italijem trgu S. Angelo v anonskem okraju, je stopil v samostan v Tolentinu, kjer se je do skrajnosti zatajeval, pri vsem tem pa še zmiraj vrđihoval in tarnal, češ da božjemu Zveličarju za njegovo prelito kri ne more drugega dati kakor svoje solze. Umrl je l. 1308. v 70. letu starosti. Papež Evgenij IV. ga je zavoljo mnogih čudežev prištel med svetnike.

Solnce v. 5. u. 30 m. — z. 6. u. 24 m.
Luna v. 6. u. 39 m. — z. 6. u. 27 m.

11. septembra.

1. Sv. Prot in Hijacint, muč.
2. Sv. Pafnucij.

3. Sv. Pulherija, cesarica, rojena l. 399. v Carigradu, je bila hči cesarja Arkadija. Ko je njen oče kmalu umrl (l. 414.), je s svojim sinom Teodozijem vladala v državi. Ko se je ta oženil z Evdoksijo, je morala Pulherija veliko od nje trpeti, posebno zavoljo tega, ker jo je sumničila, kakor bi hotela vedno le sama vladati. Zato je Pulherija zapustila cesarski dvor in živela v zatišju, dokler ni slatobni Teodozij umrl. Po njegovi smrti l. 450. je postala sama vladarica, in da bi lažje vladala, se je omožila z Marcijanom, vrlim kristjanom. Umrla je l. 453. in še pred svojo smrtjo je določila veliko vsoto denarja za cerkvene ustanove. Vsled njenega prizadevanja je bil sklican cerkveni zbor v Efezu l. 431. proti krivovercu Nestoriju, ki je učil zmotni nauk, da Marija ni Mati božja.

Solnce v. 5. u. 32 m. — z. 6. u. 22 m.
Luna v. 7. u. 57 m. — z. 6. u. 46 m.

12. septembra.

1. Sv. Macedonij, škof.
2. Sv. Gvidon, spozn., patron cerkvenikov, je bil rojen v vasi Anderlecht pri Bruselju. V 14. letu ga je domači župnik sprejel za cerkvenika; v tej službi se je po svoji marljivosti za lepoto in snago hiše božje tako odlikoval, da je postal vzor pravega cerkvenika. Pred smrtjo je romal še v Rim in v Sveto deželo. Umrl je l. 1012.

3. Sv. Peter Klaver je živel v Kartagini in si tam prizadeval lajšati žalostno usodo črnih sužnjev iz Afrike, ki so jih prodajali v ameriške plantaže. Umrl l. 1654. Slika se tako, da blagoslavlja zamorčka; na glavi ima trnjevo krono in lilijo v roki. Njemu na čast je ustanovljena misijonska družba sv. Klaverja, ki skrbi za misijone med zamorci, posebno v Afriki, in za izseljence v Ameriko.

Solnce v. 5. u. 33 m. — z. 6. u. 20 m.
Luna v. 9. u. 18 m. — z. 7. u. 07 m.

13. septembra.

1. Sv. Tobija iz St. zakona. Tobija je bil iz rodu Neftali v mestu Kades v Zgornji Galileji. Ob času asirskega kralja Salmanasarja je prišel v pregnanstvo v asirsko sužnost. Vestno je izpolnjeval postavo božjo, zaničeval pa malikovalstvo, obiskoval jetnike, pokopaval mrliče. Ko je oslepel, je bil potrpečljiv ter mirno prenašal nezasluzene očitke svoje žene Ane. Lepo je vzgojil svojega sina, zato ga je Bog oblagodil s tem, da se njegov sin Tobija ml. srečno oženil s Saro, hčerjo Raguela; nadanžel Gabrijel pa mu je vrnil pogled.

2. Sv. Virgil, muč.
3. Sv. Amijat, škof.
4. Sv. Amatus (Miloš).
5. Sv. Julijana in Makrobij, muč.
6. Sv. Ligorij, pušč.
Solnce v. 5. u. 34 m. — z. 6. u. 18 m.
Luna v. 10. u. 42 m. — z. 7. u. 33 m.

14. septembra.

1. Povišanje sv. križa. Cesarica sv. Helena je leta 325. našla na gori Kalvariji zakopan pravi križ Kristusov. Na tem mestu, kjer ga je našla, je sezidala prekrasno cerkev sv. križa. Polovico najdenega sv. križa je pustila v tej cerkvi, drugo polovico pa je poslala svojemu sinu Konstantinu. Leta 625. se je Jeruzalema polastil perzijski kralj Kozroas, ki je z drugim plenom vred odpeljal tudi dragoceno svetinjo: sveti križ. Cesar Heraklij je hotel na vsak način dobiti sv. križ nazaj; v vojski zoper Perzije je zmagal. Med mirovnimi pogoji je bil tudi ta, da se mu vrne križ Kristusov, ki ga je Heraklij na svoji rami z veliko slovesnostjo nesel na goro, kamor ga je pred njim Zveličar sam nosil.

2. Sv. Kornelij, papež.
3. Sveta Notburga, devica, zaščitnica službenk, je bila rojena leta 1266. v vasi Rottenburg na Tirolskem. Ker so bili starši revni, je služila v rothenburški graščini, pri delu je bila vselej zadovoljna in vesela in z dovoljenjem plemenitih gospodarjev je delila veliko dobrega domačim revešdarjem. Ko so umrli njeni pobožni gospodarji, pa njihov sin in njegova žena nista bila zadovoljna z radodarnostjo sv. Notburge, zato je morala nekaj časa služiti pri nekem kmetu; a kmalu so jo sprejeli v graščini nazaj. Umrla leta 1313. Slika se s spom v roki.

4. Sv. Krescencija.
5. Sv. Marjeta Fortenska, dominikanka, umrla leta 1513.
Solnce v. 5. u. 35 m. — z. 6. u. 16 m.
Luna v. 12. u. 5 m. — z. 8. u. 9 m.

15. september.

1. Sv. Ciprijan, škof in muč., cerkv. učenik, je bil rojen leta 200. kot sin poganskih staršev. Postal je slaven govornik. Leta 246. se je dal krstiti; nato je razdelil premoženje ubogim; leta 248. je postal škof v Kartagini, razdiral poganstvo, zato je bil leta 257. vržen v ječo in leta 258. obglavljen.

2. Sv. Nikomed, duh., mučenec.
3. Sv. Marcel in Valerijan, mučena v Galiji.
4. Sv. Porfirij, gledališni igravec, ki je na gledališkem odru oznanjeval krščanska načela. Mučen je bil v Carigradu.

5. Sv. Niket, čigar sveti ostanke se časte v Benetkah.

6. Blaženi Roland, puščavnik na Laškem.
7. Sveta Evlropija, vdova.
8. Sveta Melitina, mučena v Preslavi na Bolgarskem.

Solnce v. 5. u. 36 m. — z. 6. u. 14 m.
Luna v. 1. u. 23 m. — z. 8. u. 57 m.

16. septembra.

1. Sv. Kornelij in Ciprijan, muč.
2. Sveta Evfemija, muč.
3. Sveta Ljudmila, vdova, muč., zaščitnica češke kraljevine, je bila soproga češkega kneza Bořivoja. Sv. Metodij jo je krstil. Vzgojila je tudi svojega pobožnega vnuka sv. Vavclava ali Vencislava in slovi med češkim ljudstvom kot »milosrdna mati ubogim, podpora šepavim, oko slepim, neutrujena pomočnica vdov in sirot«. Leta 927. so jo na gradu Tetinu umorili.

Solnce v. 5. u. 38 m. — z. 6. u. 12 m.
Luna v. 2. u. 30 m. — z. 9. u. 58 m.

Najnovejše z bojišč.

V ozemlju kreuzherškega sedla jugo-vzhodno od mesta Innichen se je začel dne 5. septembra vroč artiljerijski boj. — Na Balkanu položaj še ni jasen. Vroče dni imajo diplomati. V glavnem se lahko reče: Bolgarija je nam prijazna; Romuni in Srbi sta naklonjeni četverosporazumu; Grčija pa poznamo. »Journal de Geneve« poroča, da je ententa ugodila romunskim željam. Romunji se je dalo na prosto, kdaj se udeleži vojske; toda zavezati se je morala, da ne bo prepustila prevoza topov in streliva v Turčijo.

To in ono.

Izkušnja uč. Mati (ki objemlje svojega najmanjšega otročiča): »O, ti ljubi čmrlček moj; ti si radost mojega srca!« — Starejša deklica, ki je bila pravkar radi nerodnosti kaznovana, zastoče: »Le nikar ne verjemi. Ko boš enkrat tako velik kot jaz, boš ravno tako tepen, kakor jaz.«

Tovariš Viljem. Ko se je nemški cesar prilično mudil v strelskih jarkih ob francoskem bojišču, mu pade žepna rutica na tla. Takoj pristopi neki pešec ter jo pobere. Cesar mu v znak hvaležnosti ponudi nekoliko svalčic. Vojak se zahvali rekoč: »Zahvaljujem se, veličanstvo«. Cesar nato: »Tu Vam ni treba reči veličanstvo, marveč me lahko nazivate tovariš.« Ta pogovor sliši neki drug infanterist, pa se ojunači in zaprosi cesarja: »Tovariš Viljem, še meni dajte eno!«

Tudi izgovor. Mojster Polde je bil vsak večer stalen gost v gostilni »Pri Jančku«. Nekega dne se ravno pripravlja, da stori svojo pivsko »dolžnost«. Žena ga

ogovori: »Ali tudi nocoj ne ostaneš doma, ko je tak dež?« — Polde: »Kaj to! Le pomisli, kako stano vitno prenašajo naši vrlji vojaki v strelskih jarkih vse težave, dež, veter, mraz in snag; pa bi se jaz ustrašil teh par kapljic dežja, da bi v gostilno ne šel!«

Ne navadna volitev. Nedavno se je ustanovilo v našem trgu »Društvo mladih mater«. Priglasilo se je 15 članic. Kmalu nato so priredile neko novost. Najlepši otrok naj bi dobil primerno nagrado. — In kateri je dobil premijo? — Nihče, ker je vsak izmed petnajstih otrok dobil en glas.

Nevarna služba. Več oseb se je nedavno pogovarjalo o svojcih na bojišču. »Moj stric,« pravi Tinca, »ima tudi nevarno službo.« — »Kje pa služi? Ali je na fronti.« — »O ne. Ima bolj nevarno službo: Oskrbnik je pri trenu. Kdor bi pa zdaj kradel, ga takoj ustrelje.«

Vprašanja in odgovori.

Fr. P. Male Lese. — Sirote brez staršev imajo po umrlih na bojišču pravico do državne podpore, a normalna starost, do katere je izplačevati podpore, velja pri dečkih dovršeno 16 leto starosti, pri deklicah dovršeno 14 leto.

Pri zaostalih — izvzemši sirote, ki imajo po zakonu o vojaški preskrbi pravico do vzgojevalnega prispevka — se veže prisodba podpor razen tega na pogoj, da je padli, preden je odrinil v vojaško službovanje, te osebe res bistveno vzdrževal ali vsaj trajno podpiral.

M. L. v E. Westf. V kraje, ki so jih Italijani zasedli, sedaj ni mogoče pisati. Vasi, ki so v bližini vojne črte so pa izpraznjene. Vaša mati bo najbrž nekje med begunci. Zato se obrnite za pojasnilo na centralni odbor za primorske begunce na Dunaju. — Postava glede podpor, ki jih dobivajo svojci naših vojakov, se kolikor znano — od lani ni nič izpremenila.

J. B. v Vestfalskem: Žena dobi pri nas državne podpore 76 v., otrok, ki je star čez 8 let tudi toliko; vsak mlajši otrok 38 vin.

Podpora za stanarino znaša polovico zneska, ki ga dobe žena in otroci.

J. R. W. Štaj: V te reci posegati sedaj ne kaže. Vojaštvo je tako pomešano, da je težko pomagati.

Dobre knjige.

Kratko navodilo staršem o verskem pouku majhnih otrok. Spisal † Anton Bonaventura, škof ljubljanski. — Tako je naslov mali knjižici, ki ima 118 strani. Ljubljanski škof hoče s to knjižico pomagati staršem, posebno materam, da bi bolj zavedno, uspešno in veselo opravljali svojo sveto dolžnost: otroke krščansko vzgojiti: Za vzgojo so prevažna kraj prva otrokova leta, še preden začno hoditi v šolo. Izkušeni vzgojitelji pravijo, da človek v glavnem ostane tak, kakor se je razvil do sedmega leta. To je res. Da bi se starši, zlasti matere, zavedale te svete dolžnosti do otrok v prvi mladosti, naj bi pripomogla ta

zelo potrebna in koristna škofova knjižica. Ima dva dela. V prvem delu (str. 2—32) polaga staršem, posebno materam, na jezik, kako naj otroke polagoma poučujejo o glavnih verskih resnicah, in sicer primerno razumu otrok v posameznih letih njihove starosti. V drugem delu (str. 32 do 117) pa polaga istim na jezik razlago raznih vsakdanjih molitev zopet primerno razumu otroškemu od drugega do sedmega leta starosti; naj bi otroci vsaj nekoliko razumevali, kar molijo, da ne bo molitev brez-miselna. — Ker škof silno želi, da bi se knjižica s tem poukom povsod razširila, jo je razposlal gg. župnikom in jih prosil, naj jo razpečajo po raznih družinah. Poslal jih je v vsako župnijo toliko, da pride na sto oseb pet knjižic. Cena je nastavljen tako, da bi se le stroški pokrili; velja namreč zvezek 25 vin. — Starši! Posežite po knjižici in poprašajte za njo pri svojem gospodu župniku. Koristila bi knjižica tudi odrasli mladini, posebno dekletom, ki na močitev mislijo in bi se rade za sveti poklic dobro pripravile. — Ako bo knjižica potekla in bi se še po njej popraševalo, se bo zopet ponatisnila. Morebiti se tudi iz drugih školi starši za njo oglase.

Dolžan, Knjiga uradnih vlog. — Obrazci političnih, vojaških, finančnih (davčnih), sodnih in drugih uradnih vlog. Cena 3 K, vezano 4 K.

V sedanjih nerednih razmerah se kaže posebna potreba po taki knjigi; saj je dan na dan treba osnovati kako vlogo, prošnjo ali naznanilo na razne javne oblasti. Žene posestnikov, trgovcev, obrtnikov, kmetovalcev itd., katerih može se vpoklicati, si same ne znajo navadno prav nič pomagati in si morajo iskati in prositi v uradnih zadevah vedno nasvetov po raznih pisarnah in uradih, kjer so pa uradniki že itak preobloženi z uradnimi posli. Označena knjiga pa dá v vseh uradnih vprašanih kratka pa točna pojasnila in vzorce vlog, ki so prirejeni za najrazličnejše slučaje. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Naša zdravila in njih vporaba v domačem zdravljenju. Cena 1 K 20 v., vezano 1 K 80 v.

Zelišča v podobah. (Slike zdravilnih in strupeno-zdravilnih rastlin v naravnih barvah.) Cena 60 vin.

Künzle, Zdravilna zelišča. Prirejeno po knjižici župnika Ivana Künzleja. Cena 60 vin.

Narava sama nam nudi najboljša, najcenejša ter najpraprostejša sredstva, s katerimi si zdravje pridobimo ali okrepimo. Navedene knjižice imajo neprecenljivo vrednost. Dobe se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

VOLNO

ovčjo oprano in neoprano kupim vsako množino po najvišji ceni proti takojšnjemu plačilu, ter plačam vožnjo sam. Večjo množino pošljem potnika osebno prevzeti.

Veletrgovina **R. STERMECKI, Celje**
štev. 16, Štajersko. 1622

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Brno, 1. septembra: 34, 47, 9, 55, 62.

Gradec, 1. septembra: 85, 60, 4, 55, 23.

Linc, 4. septembra: 45, 85, 60, 88, 1.

SKRIVALNICA.

Kje je Arabec?

E. 1333 15
10

Dražbeni oklic.

Po podpisanim sodišču se bode dne
22. septembra 1915 ob 9. uri dopoldne

na licu mesta v Preski dražbenim potom prodalo posestvo po Antonu Bezljaju iz Preske, vlož. št. 151 kat. občine Preska, obstoječe iz hiše št. 42 in zemljišča.

Cenilna vrednost znaša 2319 K; najmanjši ponudek pa 1600 K.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani,
odd. V., dne 18. avgusta 1915. 1713

Ovčjo volno

vseh vrst in vsako množino kupuje po najvišjih cenah: **J. GROBELNIK,**

Ljubljana, Mestni trg štev. 22.

Kupim poljubno množino svežih

hrušek in češpelj

za žganjekuho. 1759

Fran Bezljaj, Preska 26, pošta Medvode.

Gospodarska Zveza v Ljubljani
posreduje

prodajo sadja

in ga kupuje tudi sama.

Zlasti izbrano, zimsko 1703

namizno sadje

plačuje po najugodnejših cenah.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani

(Kongresni trg št. 2) s pravico javnosti.

Sprejemno naznanilo.

Doorazredna trgovska šola za dečka.

V pripravljani razred se sprejemajo učenci, ki so stari najmanj 13 let in so dovršili vsaj štiri razrede ljudske šole. — V I. trgovski letnik se pa sprejemajo učenci, ki so stari vsaj 14 let in ki napravijo posebno sprejemno skušnjo. Brez sprejemne skušnje se sprejemajo v I. letnik le učenci, ki so z vsaj zadostnim uspehom dovršili 4. razred kakšne srednje ali meščanske šole. — Odhodno izpričevalo šole upravičuje do dvoletne aktivne vojaške službe in nadomešča triletno učno dobo v trgovini.

Dvorazredna trgovska šola za deklice.

V I. trgovski letnik za deklice se sprejemajo učenke, ki so stare najmanj 14 let in ki so dovršile ali 8. razred ljudske ali 3. razred meščanske ali 4. razred kakšne srednje šole. Pripravljalnega razreda na dekliškem oddelku ni.

VPISOVANJE nanovo vstopajočih se bo vršilo v petek 1. oktobra 1915 od 9. do 12. ure dopoldne. Pri sprejemu imajo prednost sinovi in hčere trgovcev in obrtnikov.

K vpisu naj pridejo učenci, oziroma učenke v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prinese s seboj **krstni list, zadnje šolsko izpričevalo** in 15 K vpisnine ter prispevka k učilom.

Učenci, oziroma učenke, ki vstopajo v II. letnik, in učenci pripravljalnega razreda, ki vstopajo v I. letnik, naj se zglasijo v soboto, 2. oktobra 1915, v ravnateljski pisarni ter naj prinese s seboj prispevek za učila.

Ponavljalne skušnje se bodo vršile v petek, 1. okt. 1915, dopoldne ob 9. uri. — **Sprejemne skušnje** za I. letnik bodo v soboto, 2. okt. 1915, ob 8. uri zjutraj. — **Redni pouk** se prične v ponedeljek, 4. okt. 1915.

Ljubljana, 1. sept. 1915.

1750

Ravnateljstvo.

Naprodaj imam več litrov lepega

brinjevega olja in cveta

Cena po dogovoru. Proda se tudi do 500 L neopletenih steklenic po 6 do 25 litrov. Več pose: **Fr. Bezljaj, Preska 26, pošta Medvode.** 1709

Ovčjo volno

kupuje vsako množino za vojaške potrebščine po višji ceni kot vsak drug prekupec. — 1782

IVAN SAVNIK, Kranj (Gorenjsko.)

Od nekdanje mengeške peči

priznana najboljše. — **IVAN GREGORC,** tovarna peč v Mengšu (pri Kamniku). 1758

TROPINE orehove in sezamove

ima še v zalogi »**GOSPODARSKA ZVEZA**« v Ljubljani. 1707

Sprejme se 13 do 14 let star

mladenič

vajen cerkvenih opravil. Starejši niso izključeni. Stanovanje in hrana v hiši. Več pove oskrbništvu pokopalšča Sv. Križ pri Ljubljani. 1726

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je to slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lasna znamka „K.O.“ najbolj zanesljiva ura.

Lastna znamka „K.O.“ najbolj zanesljiva ura.

- St. 000 Zepna ura z radijem, ki se ponoči sveti . . . . . K 840
- 410 Nikel.-anker-Roskopf ura 410
- 705 Roskopf ura, kolesje v kamnin tekoče 5-90
- 719 Srebrna rem. ura 7-80
- 720 Srebrna cilind. rem. ura 9-70
- 1430 Bela kovinasta verižica 2-80
- nikelnasta 1-
- 916 Srebrna verižica 3-20
- 89 Double zlata verižica 5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapesnitice, zavratne verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustrovanem

ceniku z mnogimi podobami katerega zahtovajte zastoj in poštno prestopo.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švici

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1203 Nima nobene podružnice.

Ako naročite
in to nemudoma storite,
1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko ogrskega rdečega križa, 1 srečko budimpeštanske bazilike, 1 dob. tal. list 3% zemlj. srečk iz leta 1880, 1 dobitni list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1884. (Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron 12 žrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 kron)
dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do **4.000 frankov popolnoma zastoj!**

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

5 vinarjev

stane dopisnica, potom katere izvolite zahtevati moj glavni cenik s 4000 slikami, obsegajoč bogato izbero pripravnih predmetov za vsakdanjo rabo in darila; cenik se pošlje vsakomur zastoj in poštnine prosto.

Prva tovarna ur **JAN KONRAD**, o. in kr. dvorni založnik, Brüz št. 782 (Češko).

Pristne nikeln. žepne ure po 4-20 K, 5- K, V srebru 8-40 K, 9-50 K. Nikeln. budilka 2-90 K, ure s kukavico 7-85 K, ure z nihalom 9- K. Pošilja se po povzetju. - Neugajajoče se zamenja ali denar nazaj. 572

Proti okuženju

se je treba sedaj še posebno varovati, ker nastopa o vsakojake nalezljive bolezni, kot škrlatica, koze, osepnice, koler, legar. — Vsi ed tega

naj se uporablja

povsod, kjer se take bolezni širijo, dobro razkuževalno sredstvo, katero naj bude v zalogi v vsakem gospodarstvu. Najbolje razkuževalno sredstvo sedanosti je glasom raziskovanj prof. Löffler, Liebreich, Proskauer, di Vestea, Van Pfeiler, Vertun, Pertik i. dr. nedvomno

LYSOFORM

ki je brez duha, nestrupen in cenen in se ga dobi v vsaki lekarni in drožeriji za ceno 90 vin. za izvirno steklenico (zeleno stekl.). Učinek Lysoforma je točen in zanesljiv, vsled česar ga zdravniki priporočajo za razkuževanje boln. postelj, za izpiranje ran, oteklin, izgoritev in za protiseptično obvezo. 1465

Lysoformovo milo

je fino tonetno milo, ki vsebuje Lysoform in učinkuje protiseptično. Uporablja se lahko tudi pri najbolj občutljivi koži, celo pri otrocih. Stori kožo mehko in prožno in razširja jako dober duh. Zadošča par kapljic na kupico vode. Izvirna steklenica stane 1 krono 60 vin., na prodaj v vsaki lekarni in drožeriji. — Zanimivo knjigo pod naslovom „Zdravje in razkuževanje“ pošlje zastoj in poštnine prosto

Lysoform s poprovo meto

je močno protiseptična ustna voda, ki odstranja slab duh in beli zobe in jih varuje. Uporablja se tudi lahko pri kataris vratu, kašlju in anohdu za grgranje po zdravniškem navodilu. Zadošča par kapljic na kupico vode. Izvirna steklenica stane 1 krono 60 vin., na prodaj v vsaki lekarni in drožeriji. — Zanimivo knjigo pod naslovom „Zdravje in razkuževanje“ pošlje zastoj in poštnine prosto

Kemik Hubmann,

referent Lysoformwerke, Dunaj XX., Petraschgasse 4.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanji vlagatelj se za pošil-

5 %

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranzijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalen**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani

II. podpredsednik:

Karel Poljak ml., tovarnar v Ljubljani

Člani: **Fran Borštnik**, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik**, katebet v Ljubljani; **Ivan Dolenc**, o. kr. profesor v Ljubljani; **dr. Jožef Grušen**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar**, čelad v Kranju; **dr. Jakob Mohorič**, odvetniški sodnik v Ljubljani; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **B. Remec**, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **Anton Sušnik**, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, prof. bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kržič**, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Čadež**, katebet v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **K. Greber**, o. kr. fin. rad. očital v Ljubljani; **Avguštin Zajc**, o. kr. rad. revizent in posestnik v Ljubljani.

Triporočamo

kolinsko kavino primes

v korist obmejnim Slovincem!

Udenca

za kovaško obrt sprejme iskoj **Andrej Prelog**,
kovaški mojster, Vrhnika. 1702

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.

n. z. dob. živl. in rentne, nezg. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrti, otroških dol, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri finlenski zavrrov že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 178.490.838 —
Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.122 76
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kot zavarovalniški društvo zavarovalniško veljavno skrali za voljno zavarovanje, saj to v lastno korist obrne do prvi inševane podružnice.

Prospekti zastoj in poštalne prosto.

Sposobni zas'opniki se sprejmejo po najugodnejšim. pogoli.

Marije Terezije cesta 12.

500K

Kava

50% ceneje!

Ameriška. Štedilna kava, epo dišeča, izdatna in sladilna. 2 kg vreča za pekušnje K 11,- pošt. prosto na povzetju. Pol kilograma dvovrstnega šinaga čata za K 2-90 pošti tudi 50 kom. vani. Lepih razglednic za 1 K.

A. Schapira št. 473, lever kave in čaja.

TISZA BOGDANY,
Ungarn.

RIA-BALSAM.
Cena lončki z jamstvenim risom K 1,-, 3 lončki K 2-50, 6 lončkov K 4-50.
Kemeny, Keschau (Kassa) L. poštni predal 1212. Ogrsko.

1 steklenica 20 vinarjev. Naročila po povzetju.

Izborno se je odneslo za vojake v vojski in sploh za vsakega človeka najbolje

bol oblažajoče mazanje

pri prehladanju, reumatizmu, gripu, influenci, prsih, vratni in bolesti v hrbtu.

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment.

capilli compos.

Nadomestilo za Sidro-Pain-Expeller.

Steklenica kron. — 80, 140, 2—.

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri zlatem levu“, Praga, I., Elizabetina cesta 6.

Dnevno rasposiljanje.

100 litrov zdrave domače pijače.

zavzemite, dolga in črna gostota si laika vsak sam priredi z lastnimi stroški. Vse logi so snovi za ananas, jabolčnik, kvaščičine, malinovec, poprova meta, kvaščičec, pomerančnik, čišča pra, viziljevec. In pijača se razlo polovito za vsa ljudstva. Pijača je v vsaki mesto zrna in spahja. Skariti se ne more, karit z nastankom kvevčilih stanje K 4-10 zanko po povzetju. Na 2 tisti porcu odam ene porcu. Za gospodarstva, tovarne, delavnice in neprofitne vrednosti, ker delavce in pijača svetel a ne uprimal, vsled česar ne izgube nič na svoji zdravstveni.

Jan Grolich, drogerija „Pri anelu“, Brno 641, Morava. 1251

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO MAJ BOLJŠA SEDANJOSTI Z

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA 51.14 NOVI SVEI NASPROTI KOLIZEJA-ZAK TEVAJTE PRVI SLOV.CENIK BREZPLAČNO

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 6, prifilčje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

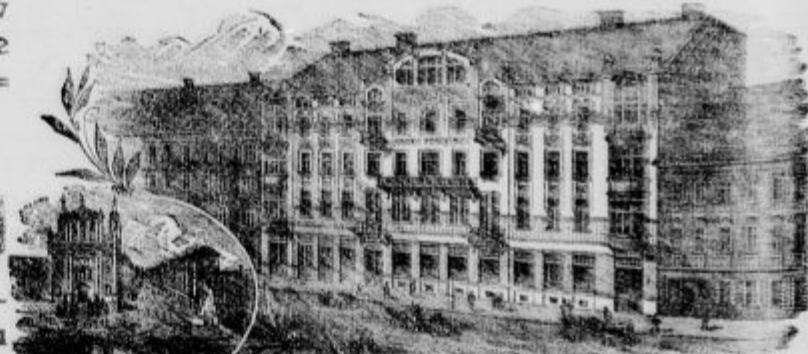
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.